

Vragenoverzicht Energiecafé TVW Nieuwkoop

Wanneer: 22 november

Tijd: 19:30-21:40

Waar: MS Teams

Aantal deelnemers: 97 waarvan 11 van de organisatie

1 Proces – TVW

- Wat betekent het als de Transitievisie is vastgesteld?

Een Transitievisie Warmte is een beleidsdocument dat een eerste richting geeft aan de aanpak van het isoleren van woningen en het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Met het vaststellen ervan geeft de gemeenteraad goedkeuring aan de geschetste kaders en de strategie die in de visie beschreven staat. De gemeente dient de Transitievisie Warmte elke vijf jaar te actualiseren.

- Wat is de connectie tussen de TVW en de RES?

De Transitievisie Warmte (TVW) is in feite een gedetailleerde uitwerking van het warmtevraagstuk binnen de Regionale Energiestrategie (RES). In de RES 1.0 Holland Rijnland geeft de regio Holland Rijnland invulling aan de afspraken uit het Klimaatakkoord. De RES gaat in op: mogelijkheden voor regionale opwek en besparing, de afstemming omtrent warmte-benutting en uitwisseling van warmte, en de gevolgen voor de energie-infrastructuur. De TVW is een beleidsdocument op lokale schaal in plaats van regionaal. Elke gemeente stelt deze op voor haar eigen grondgebied en gaat dieper in op lokale warmtevraagstukken.

- Bij hoeveel gemeentes begeleid Royal HaskoningDHV de transitievisie? Zijn er verschillen merkbaar bij andere gemeenten?

Royal Haskoning DHV begeleid meerdere gemeenten bij het opstellen van de Transitievisie Warmte. Voorbeelden van andere gemeenten zijn te zien op de website:

<https://global.royalhaskoningdhv.com/nederland/diensten/warmtetransitie>

Hoewel gemeenten voor dezelfde opgave staan, zijn er zeker verschillen op te merken. Een belangrijk verschil kan de aanwezigheid van warmtebronnen zijn. Bij de ene gemeente kunnen grote kansen liggen voor het gebruik van restwarmte of geothermie terwijl deze kansen bij een andere gemeente niet aanwezig zijn. Een ander belangrijk verschil is de warmtevraag. Door gestapelde bouw (flatgebouwen) en een hoge woningdichtheid (stedelijk gebied) kan een wijk een zeer geconcentreerde warmtevraag hebben. Daar liggen meer kansen voor bijvoorbeeld een warmtenet. De warmtevraag bij verspreide woningen in het buitengebied is veel kleiner waardoor de kansen voor een warmtenet drastisch afnemen.

- Er zijn twijfels over het eindrapport. Hoe wordt dit geïnventariseerd? Ik ken het rapport (nog) niet. Hoe gaat de raad hiermee om?

Voor het opstellen van de visie heeft er een participatietraject plaatsgevonden waarbij alle inwoners van de gemeente Nieuwkoop een brief hebben ontvangen. Ook is iedereen uitgenodigd deel te nemen aan de klankbordgroep. De klankbordgroep heeft meegedacht, het conceptrapport gelezen en de gemeente aandachtspunten meegegeven voor het rapport en het traject erna. Het eindrapport is openbaar, wordt/is behandeld door de Raad en is op Denkmee te vinden. Dit rapport is nog wel vrij technisch. Er komt binnenkort een publieksversie die ook op Denkmee gezet wordt. Mochten er toch nog twijfels zijn over het eindrapport kunnen die via duurzaam@nieuwkoop.nl geuit worden.

Zoals gezegd is de visie een eerste stap; het geeft richting. De visie schrijft geen in beton gegoten pad naar aardgasvrij verwarmen voor. De visie zal periodiek worden bijwerkt waarbij weer feedback vanuit inwoners en lokale partijen verwerkt zal worden.

2 Participatie- TVW

- Wanneer wordt er wat van de inwoner van de gemeente Nieuwkoop verwacht?

Dat verschilt per wijk/kern. Er zijn in de TVW geen gebieden aangewezen die voor 2030 van het aardgas af gaan. Wel willen we ons voorbereiden op het gereed maken van wijken/kernen om van het aardgas af te gaan. Zonder samenwerking met de inwoners zullen we niet ver komen. We vragen inwoners om actief mee te werken aan deze transitie. Bijvoorbeeld door het oriënteren op woningisolatie en het verminderen van het energieverbruik.

3 Technisch onderzoek

- Is kernenergie meegenomen in dit onderzoek? En waarom wel of niet?

Met kernenergie wordt elektriciteit opgewekt. De TVW kijkt naar warmte. We kijken wel naar all-electric warmteoplossingen (lucht of bodemwarmtepompen). De CO₂-voetafdruk van de elektriciteit op het Nederlandse net is daarmee dus wel van belang voor een CO₂ neutrale warmtevoorziening. De TVW van Nieuwkoop doet geen uitspraken over de mogelijkheid van kernenergie in Nederland.

- Is aquathermie niet schadelijk in geval hier oppervlaktewater voor wordt gebruikt?

Bij warmte uit oppervlaktewater (TEO) wordt warmte uit het oppervlaktewater gehaald met een warmtewisselaar. Vaak is het effect voor de kwaliteit van het oppervlaktewater – na het uithalen van de warmte – gunstiger dan de situatie ervoor. Het geloosde water is namelijk koeler dan het ontvangende water. Ondanks dat, moet er bij de vergunningsaanvraag voor het onttrekken en lozen van oppervlaktewater onderzocht worden welke ecologische effecten TEO heeft op het watersysteem.

4 De WAT-Kaart

- Is er een onderbouwend rapport van de bevindingen t.a.v. de WAT-kaart?

Ja, dit onderbouwend rapport is de transitievisie warmte. De WAT-kaart geeft de kansrijke alternatieven voor aardgas per buurt of cluster weer. Voordat daar uitspraken over gedaan kunnen worden is er een onderbouwing nodig. In de rapportage zijn de verschillende warmtebronnen van de gemeente Nieuwkoop geïnventariseerd en toegelicht. Daarnaast worden de verschillende warmtesystemen uitgelegd en de potentie van die systemen voor Nieuwkoop besproken. Ook gaat het rapport in op de warmtevraag in de kernen, het elektriciteitsnet, geplande werkzaamheden aan leidingen of riolering, bebouwing en andere onderwerpen waarop de WAT-kaart gebaseerd is. Data voor de WAT-kaart komt onder andere van het Centraal Bureau van de Statistiek, de Basisregistratie Adressen en Gebouwen en de startanalyse van het Plan Bureau van de Leefomgeving.

Met opmerkingen [EM1]: Hiermee wordt zeer waarschijnlijk bedoeld welke data zijn gebruikt om tot de WAT kaart te komen. Weet jij die zo uit je hoofd?

Met opmerkingen [BM2R1]: Dat waren onder andere de BAG, CBS data en de startanalyse van het PBL dacht ik

- Wat betekenen de gearceerde gebieden? Gaan deze alleen over woningen of is er ook een samenhang met bedrijven (warmteoverschotten en tekorten)

In de Transitievisie Warmte wordt de route uitgestippeld voor alle gebouwen zoals woningen en bedrijven, maar niet voor de industrie. Er wordt wel gekeken naar industrie als het gaat om koppelkansen met bestaande buurten, bijvoorbeeld door het gebruik van restwarmte. De gearceerde gebieden geven aan dat er kansen zijn voor een collectieve warmtevoorziening. Daarbij is er gekeken naar de warmtevraag van woningen maar ook naar een mogelijk warmteoverschot van bedrijven.

- Is er rekening gehouden met de uitbreidingsplannen die gedurende de komende 30 jaar gaan plaatsvinden?

Ja, er is tot op zekere hoogte rekening gehouden met de uitbreidingsplannen. Er is bijvoorbeeld gekeken naar toekomstige vervanging van de gasleidingen, onderhoud aan infrastructuur en renovatie/nieuwbouw plannen.

- Wat zijn de uitkomsten van de clusters 1 en 2?

Cluster 1 (Nieuwveen) kent twee mogelijke en reeds aanwezige type bronnen: de AWZI in het zuiden en de glastuinbouw, met lokaal een warmteoverschot, in het noorden. Deze twee bronnen zouden samen een warmtenet kunnen voeden voor de gebouwen in Nieuwveen en de wijk Schoterveld, eventueel in combinatie met andere warmtebronnen.

Cluster 2 (Papenveer) is een gebied met diverse functies: naast ongeveer 400 woningen is er veel glastuinbouw. De glastuinbouw heeft een grote en relatief constante warmtevraag. Er is

(theoretisch) een kans om een gezamenlijk warmtenet te realiseren op aquathermie, WKO en eventueel (lage temperatuur) aardwarmte. Naast de glastuinbouw rekenen we ook het bedrijventerrein Bovenland tot dit cluster. Een uitgebreide beschrijving van de clusters Papenveen en Nieuwveen is in de TVW terug te lezen.

- Het blauwe gebied bij veld D waar is dat op gebaseerd? Zonnevelden?

Met veld D wordt het gebied ten noorden van Zuideinde bedoeld. Deze verdeling is destijds gebruikt voor de concept kansenkaart zonnevelden. Veld D staat niet meer op de oriëntatiekaart zonnevelden. Het blauwe gebied heeft betrekking op Nieuwkoop en daar is potentie aanwezig vanwege de relatief grote aantal woningen ten opzichte van andere kernen. Dat maakt de dorpskern Nieuwkoop interessant voor collectieve voorzieningen.

- Het energieplan wat hier gepresenteerd wordt; verschilt dit nu erg met andere gebieden naast ons?

Niet iedere gemeente heeft al een Transitievisie Warmte gepubliceerd maar een belangrijk verschil is het aanwijzen van aardgasvrije wijken voor 2030. Bij de TVW's van de gemeenten die we geanalyseerd hebben is hierin een verschil tussen stedelijke gemeenten en landelijke gemeenten te herkennen. Daar zien we dat de stedelijke gemeenten vaak al wijken aanwijzen voor aardgasvrij en de landelijke gemeenten (door het ontbreken van schaal en warmtebronnen) terughoudender zijn.

5 De WAT-Kaart locatie specifieke vragen

- Wat is de onderbouwing voor de aanduiding blauwe cluster Langeraar?

Langeraar is een warmtecluster met mogelijk meer dan 500 aansluitingen. Uit de PBL-analyse komen meerdere collectieve warmtesystemen op lage temperatuur naar voren, waaronder TEO (vnl. Aarkanaal) in combinatie met WKO. Of deze bronnen voldoende capaciteit hebben of de aansluiting op een bronnet haalbaar is, is nog onbekend.

- Wat is het verschil in de warmtedichtheid Noorden en Zevenhoven? En hoe wordt hierbij gekeken naar de mogelijke toekomstplannen waarbij Zevenhoven en Noordeinde steeds dichterbij elkaar toe groeien?

Het verschil in warmtedichtheid tussen Noorden en Zevenhoven zal niet zo groot zijn. Echter zitten er wel verschillen in de potentiële warmtebronnen. Zevenhoven is qua aansluitingen vergelijkbaar met Langeraar maar er komt uit de analyse geen collectief warmtesysteem naar voren die (technisch of economisch) geschikt is voor meer dan 10% van de woningen in Zevenhoven. Binnen Noorden ligt een kleiner warmtecluster (ca. 350 woningen), grenzend aan water. Uit de analyse komt WKO naar voren als mogelijk warmte-alternatief voor een klein deel van Noorden. Een combinatie met TEO (Noordse Plassen) zou theoretisch gezien mogelijk kunnen zijn. Dit is echter wel theoretisch, omdat de Noordse Plassen een beperkte waterdiepte en doorstroming hebben.

Een tweede vraag was hoe er wordt gekeken naar de toekomstplannen waarbij Zevenhoven en Noordeinde naar elkaar toe groeien. Een grotere warmtevraag vergroot de kansen voor een warmtenet. Echter worden nieuwbouwwoningen al standaard aardgasvrij opgeleverd.

- Hoe verhoudt de warmte opberging zich tot de verzakking van de veengronden in Noorden en deze omgeving?

Door wisseling in de grondwaterstromen kan warmte-/koudeopslag (WKO) tot kleinschalige verzakkingen leiden. Tegelijkertijd worden WKO-systemen ook weer geregenereerd; dat wil zeggen dat via de retourleiding water wordt teruggeleid om de waterhuishouding in de diepere lagen stabiel te houden. Voor open systemen is een vergunning op basis van de Waterwet noodzakelijk om de risico's te minimaliseren.

6 De alternatieve warmteoplossingen

- Is individueel vs. collectief niet te zwart wit? Er zijn voldoende voorbeelden waarop een buurt of groep huizen samen een oplossing zoeken. Waarom wordt deze hybride vorm niet genoemd?

Daar zetten we zeker op in. Door samen te werken kunnen collectieven ontstaan die op buurt/wijkniveau bewoners activeren om individuele warmtesystemen in woningen aan te leggen.

Ten aanzien van de systemen zelf is de keuze tussen collectief en individueel zeker niet zwart-wit voor een gebied. In een gebied met veel kansen voor collectief kunnen woningen zoals monumenten toch met een individueel systeem moeten worden voorzien van warmte. Maar het is ook goed mogelijk dat er bij een groep huizen in het buitengebied kansen zijn voor een kleinschalig collectief systeem. Een mix van collectief en individueel kan je bijvoorbeeld zien als de potentie van een nabijgelegen warmtebron groot genoeg is om een deel van de gebouwen te verwarmen maar niet allemaal.

- "Individueel" betekent dat mensen een eigen warmtepomp installeren?

Bij een individueel systeem heeft elk gebouw een eigen duurzame warmtebron. Dat kan inderdaad een eigen warmtepomp zijn maar ook een CV-ketel met hernieuwbaar gas.

- Betekent individuele oplossing dat daar verder geen beleid op wordt gevoerd door de gemeente?

Ook bij individuele varianten zal de gemeente beleid voeren op buurniveau. De gemeente voert beleid om alle gebouwen van het aardgas af te halen voor 2050. Het betekent alleen dat als er geen kansen liggen voor een collectieve voorziening de gemeente inzet op individuele systemen om aardgasvrije gebouwen te realiseren.

- Is er al een kostenberekening gemaakt van de diverse maatregelen (mogelijkheden) die jullie voor ogen hebben en de terugverdientijd daarvan?

De warmtealternatieven voor de kernen van de gemeente Nieuwkoop zijn gebaseerd op een berekening van de laagste maatschappelijke kosten. Daarnaast zijn de geen spijt

maatregelen gebaseerd op een berekening van een terugverdientijd. De precieze berekening is maatwerk en zal in een later stadium in wijkuitvoeringsplannen tot uiting komen. Dan nog blijven dit soort berekeningen een inschatting. Het uitvoeren van isolatiemaatregelen aan de woning blijft maatwerk en de kosten zullen per type woning verschillen.

7 Visie en strategie

- Wat wordt onder smart grid verstaan?

Een smart grid is een energiesysteem dat de vraag naar energie beïnvloedt aan de hand van het aanbod. Dit geldt voor het regelen van warmte-uitwisseling en elektra als wel opslag van warmte en elektra om op tijden dat het nodig is gebruik te maken van warmte en/of elektriciteit.

Het conventionele elektriciteitsnet is vraag-gestuurd. Duurzame energie wordt veelal opgewekt door externe omstandigheden als zon en wind. Dat betekent dat de productie onafhankelijk plaats vindt van de vraag. Door de vraag te sturen met een smart grid kan deze beter op het aanbod afgestemd worden. Een smart grid kan daarvoor gebruikmaken van informatie, tweerichtingsverkeer, communicatietechnologieën en computerintelligentie.

- Hoe worden bouwprojecten als IKC Langeraar i.s.m. Kerk, Aarhoeve, supermarkt meegenomen in dit onderzoek?

Op de schaal van gemeentelijke warmtevoorziening hebben individuele bouwprojecten weinig invloed. Daarnaast zijn nieuwbouwprojecten al aardgasvrij.

- Wordt er geen onderzoek naar uitbreiding warmtenet Schoterhoek naar Schoterveld uitgevoerd?

Het warmtenet op het bedrijventerrein Schoterhoek II zou doorgetrokken kunnen worden naar de wijk Schoterveld. Dit is een belangrijk onderdeel van het warmtecluster Nieuwveen. Een ander belangrijk onderdeel daar is het benutten van restwarmte vanuit de glastuinbouw. We willen nader onderzoeken in hoeverre de restwarmte vanuit de glastuinbouw benut kan worden voor levering van warmte richting de wijk Schoterveld. Naar aanleiding van dit onderzoek bekijken we of een combinatie met het bestaande warmtenet op Schoterhoek mogelijkheden biedt voor een warmtevoorziening in de wijk Schoterveld

8 Maatregelen (geen spijt)

- Wat verstaan jullie onder rendabele isolatiemaatregelen? Vloer- en dakisolatie hebben vaak een terugverdientijd van meer dan 15-20 jaar.

Het is lastig een specifieke terugverdientijd rendabel te noemen. De voordelen van isolatiemaatregelen kunnen zich op verschillende manieren uiten zoals een vermindering van de energierekening, comfortverbetering of een stijging van de waarde van de woning. Ook is de terugverdientijd afhankelijk van externe factoren als de aardgasprijs of subsidieregelingen.

- All electric en duurzaam gas zijn beide individuele oplossingen maar daar horen verschillende optimale isolatieniveaus bij. Hoe kan ik dan een goed isolatieplan maken?

Een warmtepomp levert lage temperatuur warmte. Dit is warmte tussen de 35 en 55 graden. Daarom is het belangrijk om bij een woning waar een warmtepomp wordt geplaatst, de woning zeer goed te isoleren tot minimaal schillabel B. Een nadeel van all-electric en de bijbehorende isolatiemaatregelen is dat isoleren voor oudere gebouwen soms erg lastig is. Bij de oudere gebouwen of monumenten liggen kansen voor het gebruik van hernieuwbaar gas waar een minder hoog isolatieniveau voor nodig is. Echter is de beschikbaarheid van hernieuwbaar gas een groot nadeel. Op dit moment is er lang niet genoeg om heel Nederland mee te verwarmen. Ook heeft de gebouwde omgeving concurrentie van o.a. de industrie als het gaat om de toepassing van hernieuwbaar gas of waterstof. De toepassing van hernieuwbaar gas of waterstof in woningen is dus nog erg onzeker. Bovendien kan het zelfs bij gebruik van hernieuwbaar gas of waterstof lonen om energiebesparende maatregelen uit te voeren.

- Als er voor bepaalde gebieden wordt gekozen voor individuele oplossingen dan zal het verwarmen waarschijnlijk worden gerealiseerd met (elektrische) warmtepompen. Is het elektranet hiervoor geschikt (enorme toename) of moeten daar (ook) aanpassingen aan gedaan worden?

Wanneer veel woningen gebruik maken van een warmtepomp, verbruiken deze woningen ook meer elektriciteit. Hier is het huidige elektriciteitsnet niet altijd op berekend. Als iedereen in een buurt inzet op deze individuele warmtevoorziening, moet in veel gevallen het elektriciteitsnetwerk verzwakt worden. Het aanpassen van het elektriciteitsnet is kostbaar en duurt meerdere jaren.

- Hoe kan het dat de WOZ-waarde van een huis stijgt na toepassing van zonnepanelen, isolatie en andere duurzaamheidsmaatregelen? En wat kan de gemeente hierin betekenen?

De WOZ (Waardering Onroerende Zaken) is de geschatte marktwaarde van de woning in de vrije en onbezwaarde staat op de WOZ-waardepeildatum. De WOZ-waarde wordt gebruikt door de gemeente, het waterschap en het Rijk om belastingen te heffen. Gemeenten moeten zonnepanelen meenemen bij het vaststellen van de WOZ-waarde, bleek in 2018 uit een uitspraak van het Gerechtshof. Volgens het hof worden zonnepanelen na plaatsing onroerend, ook al kun je zonnepanelen meeverhuizen.

Met opmerkingen [BM3]: Wat kunnen we hierin betekenen als gemeente?

Met opmerkingen [EM4R3]: Even woensdag aan Gerben voorleggen

9 Duurzame energieopwekking

- Ziet de gemeente kans voor zachte druk voor zonnepanelen op daken bij bijvoorbeeld alle boeren daken en andere grote daken?

Op dit moment kan de gemeente het plaatsen van zonnepanelen op daken niet afdwingen. De gemeente ziet wel kansen in het ontzorgen en stimuleren van de eigenaren om zonnepanelen te plaatsen.

- Waarom wordt er vanaf nu niet, bij iedere vergunning die afgegeven wordt voor een huis en bedrijfsgebouw, geeist dat hier zonnepanelen en/of pvt panelen op komen. Zo kan je een begin maken met energieopwek.

Op dit moment kan de gemeente het plaatsen van zonnepanelen op daken niet afdwingen.

- Worden bedrijven buiten beschouwing gelaten om ze te stimuleren/verplichten om zonnepanelen te plaatsen, warmtepompen, etc.?

Bedrijven hebben zeker de aandacht van de gemeente. Vanuit de regelgeving dienen bedrijven energiemaatregelen te nemen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn. Daarvoor is een erkende maatregellijst van RVO in het leven geroepen. Tegelijkertijd kunnen bedrijven zich aanmelden voor gratis energiescans en begeleiding om tot maatregelen te komen.